

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 30 lipca 1990 r.

w sprawie określenia wypadków, warunków i sposobów użycia środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy Urzędu Ochrony Państwa.

Na podstawie art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 180) zarządza się, co następuje:

Przepisy ogólne

§ 1. Funkcjonariusze Urzędu Ochrony Państwa, zwani dalej „funkcjonariuszami”, mogą stosować środki przymusu bezpośredniego, z zachowaniem zasad określonych w art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 180).

§ 2. Środki przymusu bezpośredniego dzielą się na:

- 1) fizyczne i techniczne:
 - a) siła fizyczna,
 - b) kajdanki,
 - c) prowadnice,
 - d) kaftany bezpieczeństwa, pasy i siatki obezwładniające
 - e) kolczatki drogowe,
- 2) chemiczne:
 - a) aerozole,
 - b) broń gazowa.

§ 3. Środków przymusu bezpośredniego nie używa się w stosunku do kobiet o widocznej ciąży i starców, do dzieci poniżej lat 13 oraz osób ułomnych o widocznym kalectwie.

§ 4. Użycie środków przymusu bezpośredniego nie może mieć na celu spowodowania dolegliwości ani uszczerbku na zdrowiu osób, w stosunku do których użyto tych środków.

§ 5. W razie wykonywania czynności służbowych przez dwóch lub więcej funkcjonariuszy, decyzję o użyciu środków przymusu podejmuje kierujący czynnością.

§ 6. Środki przymusu mogą być stosowane po uprzednim wezwaniu do zachowania się zgodnego z prawem i po bezskutecznym uprzedzeniu o użyciu tych środków, chyba że zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzkiego bądź mienia.

§ 7. Osobom, które w wyniku zastosowania środków przymusu doznały uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, należy niezwłocznie udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby zapewnić pomoc lekarską.

§ 8. 1. Fakt zastosowania środków przymusu bezpośredniego funkcjonariusz dokumentuje w notatce, którą przedstawia przełożonemu.

2. Przełożeni są obowiązani zbadać zasadność, warunki i sposób zastosowania środków przymusu bezpośredniego przez podległych im funkcjonariuszy.

Stosowanie siły fizycznej

§ 9. 1. Siły fizycznej używa się do obezwładniania osoby, odparcia czynnej napaści albo zmuszenia do wykonania polecenia.

2. Używając siły fizycznej nie należy zadawać uderzeń, chyba że funkcjonariusz działa w obronie koniecznej albo w celu odparcia zamachu na życie, zdrowie ludzkie lub mienie.

Stosowanie kajdanek i prowadnic

§ 10. 1. Kajdanki można zakładać osobom zatrzymanym, doprowadzanym lub konwojowanym stawiającym czynny opór, usiłującym zbiec lub zachowującym się agresywnie.

2. Kajdanki zakłada się:

- 1) na polecenie sądu lub prokuratora,
- 2) osobom podejrzanym lub oskarżonym o popełnienie niebezpiecznego przestępstwa albo skazanym za takie przestępstwo.

3. Nie zakłada się kajdanek nieletnim do 17 lat, z wyjątkiem nieletnich w wieku powyżej 16 lat podejrzanych o popełnienie niebezpiecznego przestępstwa lub zachowujących się agresywnie.

4. Kajdanki zdejmuje się niezwłocznie po wprowadzeniu osób, wobec których je zastosowano, do pomieszczeń służbowych, aresztów i na salę rozpraw, chyba że sąd zarządzi inaczej.

5. Kajdanki zakłada się na ręce z przodu, a osobom zachowującym się agresywnie — na ręce do tyłu.

§ 11. 1. Prowadnice stosuje się do nieletnich do 17 lat w celu uniemożliwienia im ucieczki podczas konwojowania lub zachowań agresywnych.

2. Jeden z uchwytów prowadnicy funkcjonariusz zakłada na rękę nieletniego, drugi zakłada sobie na rękę lub trzyma w ręce.

3. Przepisy § 10 ust. 2 i 4 stosuje się odpowiednio.

Stosowanie kaftanów bezpieczeństwa, pasów i siatek obezwładniających

§ 12. 1. Kaftany bezpieczeństwa, pasy i siatki obezwładniające są przeznaczone do obezwładniania przez czasowe unieruchomienie kończyn osób, których agresywne zachowanie jest bezpośrednio niebezpieczne dla nich lub dla otoczenia i gdy zastosowanie innych środków przymusu jest niemożliwe albo okazało się bezskuteczne.

2. Środki, o których mowa w ust. 1, można stosować w razie:

- 1) czynnej napaści,
- 2) agresywnego zachowania się,
- 3) samoagresji,
- 4) niszczenia mienia.

3. Osobom, w stosunku do których użyto kaftanów bezpieczeństwa, pasów lub siatek obezwładniających, należy niezwłocznie zapewnić pomoc lekarską.

§ 13. Decyzję o użyciu środków przymusu bezpośredniego wymienionych w § 12 ust. 1 podejmują kierownicy jednostek w Urzędzie Ochrony Państwa albo osoby przez nich upoważnione, a podczas ich nieobecności — dyżurni jednostek.

§ 14. 1. Kaftany bezpieczeństwa, pasy i siatki obezwładniające zdejmuje się, gdy ustały okoliczności, które uzasadniały ich użycie, lub na wniosek lekarza.

2. Jeżeli czas obezwładnienia kaftanem bezpieczeństwa wynosi więcej niż 2 godziny, należy nie rzadziej niż co

godzinę rozwiązywać taśmy rękawów kaftana w celu umożliwienia prawidłowego obiegu krwi.

Stosowanie kolczatek drogowych

§ 15. 1. Kolczatka drogowa służy do zatrzymania pojazdów samochodowych w przypadku, w którym kierowcy tych pojazdów, pomimo wezwania funkcjonariusza, nie zatrzymali się, a zachodzi potrzeba ich ujęcia lub zatrzymania.

2. Kolczatka drogowa może być użyta do zatrzymania pojazdu samochodowego prowadzonego przez osobę, co do której istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia niebezpiecznego przestępstwa, lub przewożącego takie osoby.

3. Kolczatki drogowej nie używa się do zatrzymania pojazdów jednośladowych.

§ 16. 1. Decyzję o użyciu kolczatki drogowej podejmują kierownicy jednostek Urzędu Ochrony Państwa lub upoważnione przez nich osoby, a podczas ich nieobecności — dyżurni jednostek, po porozumieniu się z kierownikiem terytorialnie właściwej jednostki Policji.

2. W stosowaniu kolczatki drogowej Urząd Ochrony Państwa korzysta z pomocy Policji ruchu drogowego.

§ 17. 1. Użycie kolczatki drogowej powinno być poprzedzone:

- 1) sygnałem zatrzymania podanym przez policjanta w sposób zrozumiały i widoczny dla kierowcy zatrzymywanego pojazdu,
- 2) w czasie zbliżania się zatrzymywanego pojazdu do kolczatki — wstrzymaniem ruchu drogowego w obu kierunkach w odległości nie mniejszej niż 100 m.

2. Użycie kolczatki drogowej może być poprzedzone próbą zablokowania drogi zatrzymywanemu kierowcy pojazdem kierowanym przez policjanta lub funkcjonariusza.

Użycie chemicznych środków przymusu bezpośredniego

§ 18. 1. Chemiczne środki aerozolowe i broń gazową można stosować w razie konieczności:

- 1) odparcia czynnej napaści, zwłaszcza z użyciem niebezpiecznych narzędzi,
- 2) obezwładnienia osób zachowujących się agresywnie, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa,
- 3) pokonywania czynnego oporu,
- 4) przeciwdziałania niszczeniu mienia.

2. Przy stosowaniu chemicznych środków przymusu bezpośredniego należy zachować ostrożność, uwzględniając ich właściwości mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzkiego.

Przepis końcowy

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *T. Mazowiecki*